

Exploring the Concept of Global Citizenship Education: Metaphor or Reality

Abbas Poursalim^{1*}

¹ PhD in Curriculum Studies, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran

* **Corresponding author: Abbas Poursalim** PhD in Curriculum Studies, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran, Email: a.poursalim@gmail.com

Received: 2020-02-14

Accepted: 2020-02-16

Abstract

This study tries to investigate the concept of global citizenship education based on descriptive-analytical method and also using library studies. So, at first, this concept and its definitions were discussed; then the theoretical basis and the framework were criticized, and the criticisms that the opponents provided with this concept were referred to, as well as the replies of the adversaries, to the criticisms entered This concept has also been investigated. Finally, in the Conclusion section, the importance, necessity and requirements of this concept were considered with regard to the special look of some upstream documents.

Keywords: Citizenship, Citizenship education , Global citizenship , Global Citizenship Education

کندوکاوی در مفهوم تربیت شهروندی جهانی: استعاره یا واقعیت

عباس پورسلیم^۱

^۱ فارغ‌التحصیل دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی تهران، ایران
* نویسنده مسئول: عباس پورسلیم، فارغ‌التحصیل دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی تهران، ایران. ایمیل: a.poorsalim@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۱۱/۲۷

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۱۱/۲۵

چکیده

این مقاله می‌کوشد بر مبنای روش توصیفی-تحلیلی، مفهوم تربیت شهروندی جهانی را بررسی کند. بنابراین در ابتدا به تشریح این مفهوم و تعاریف ارائه شده از آن پرداخته شد؛ سپس مبانی و چارچوب نظری مورد نقد و بررسی قرار گرفت و در ادامه به انتقاداتی که مخالفان با این مفهوم ارائه کرده‌اند، اشاره شد و همچنین پاسخ‌های موافقان به انتقادهای وارد شده با این مفهوم نیز مورد بررسی قرار گرفت. نهایتاً در بخش نتیجه‌گیری، به اهمیت، ضرورت و الزامات این مفهوم با توجه به نگاه ویژه برخی اسناد بالادستی پرداخته شده است.

واژگان کلیدی: شهروندی، تربیت شهروندی، شهروندی جهانی، تربیت شهروند جهانی

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی محفوظ است.

مقدمه

بررسی تحولات جهان در دهه‌های اخیر نشان می‌دهد که تغییراتی بسیار عمیق در باورها، ارزش‌ها و سبک زندگی مردم جهان به وقوع پیوسته است و گسترش جهانی این تغییرات، همواره دامنه و شدت بیشتری می‌یابد. این تغییرات که ناشی از تحولات سیاسی و اقتصادی جهان و پیشرفت‌های فناوری اطلاعات در عصر حاضر است، متقابلاً تأثیری عظیم بر جوانب گوناگون زندگی اجتماعی و فرهنگی بر جای گذاشته و افراد را از مردمانی محلی و ملی به شهروندان جهانی تبدیل کرده است [۱]. بنابراین امروزه جهان به عنوان جامعه‌ی واحدی شناخته می‌شود که در آن مناطق مختلف از مسائل یکدیگر تأثیر می‌پذیرند. رویدادهای قرن بیستم، بویژه جنگ جهانی اول و دوم و تأسیس سازمان ملل متحد، باعث شد که تفکرات جدیدی در ارتباط با جهان شکل بگیرد که بیشتر جهت‌گیری‌های این نوع تفکرات به سمت بین‌المللی شدن و جهانی شدن باشد. در سراسر قرن

بیستم نهادهای فراملی رو به گسترش نهادند؛ در واقع سازمان‌های بیشماری از این دست به وجود آمدند، از جمله شرکت‌های چند ملیتی، انجمن‌های مدنی جهانی، زنان و جنبش‌های ضد نژادپرستانه، بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول، یونسکو، و دفتر بین‌المللی آموزش [۲]. در راستای این تحولات جهانی، گسترش روزافزون دامنه ارتباطات به کمک پیشرفت‌های علمی و ظهور موج جدید فناوری اطلاعات و ارتباطات، سبب پیوستگی و در هم تنیدگی مسائل جهانی و همچنین ایجاد سازمان‌های اجتماعی جدید بر اساس شبکه‌های بین‌المللی شده است [۳]. همه این ارتباطات جدید که به نوعی از ضروریات دنیای پسامدرن به شمار می‌روند، نیازمند آموزش، یادگیری و فرهنگ‌سازی می‌باشند.

در ادامه و در میان افزایش این روابط جهانی، پدیده جهانی شدن به طور گسترده‌ای در تجارت، معاملات، مهاجرت، رفت و آمد مردم، و انتشار دانش و فناوری مورد استفاده قرار گرفته است

از نظر نودینگر^۳ یک شهروند جهانی کسی است که می‌تواند از طریق یک روش زندگی جهانی، به طور مؤثر در هر جایی از جهان زندگی کند [۱۱].

به نظر آکسفام^۴ شهروند جهانی به فردی اطلاق می‌شود که از جهان و دنیای معاصر اطلاعات کافی دارد، مسئولیت‌پذیر است و با نقش خود به عنوان یک شهروند در اجتماع آشنا است، و ضمن احترام به اصول، ارزش‌ها، آداب و رسوم و فرهنگ سایر اقوام، مشارکتی فعال در سطح محلی تا جهانی دارد [۱۲]. چن^۵ بیان می‌کند: شهروند جهانی دلالت بر آن دارد که هویت و مسئولیت اخلاقی شهروندان تنها محدود به جامعه‌ی محلی مانند خانواده و جامعه‌ی خود نبوده بلکه در سطح جهانی و بین‌المللی نیز، گسترش می‌یابد [۱۳]. برنل^۶ می‌نویسد: تربیت شهروند جهانی نوعی احساس مسئولیت اخلاقی در ارتباط با مشکلات جهانی و افرادی است که از این چالش‌ها رنج می‌برند. از همه مهمتر این‌که شهروندی جهانی توسعه حس مشغولیت به فعالیت‌هایی است که در راستای بهبود زندگی افرادی که تحت تأثیر مشکلات جهانی قرار گرفته‌اند، عمل می‌کند [۱۴]. بریگهام^۷ معتقد است: "شهروند جهانی شیوه‌ای برای درک نحوه‌ی عملکرد جهان و به هم‌پیوستگی مردم جهان به یکدیگر، شیوه‌ای برای نگرستن به برابری و عدالت اجتماعی، واقعیت‌های موجود، تفاوت‌ها و راه‌هایی که می‌توان در وضع موجود تغییر ایجاد کرد و در نهایت شیوه‌ی عمل بر اساس تفکر انتقادی، به چالش کشیدن بی‌عدالتی‌ها و تمرین حقوق شهروندی است" [۱۵].

از لحاظ تاریخی هر چند عبارت و مفاهیم جسته و گریخته‌ای در ارتباط با این مفهوم وجود دارد، ولی تربیت شهروند جهانی به معنای مدرن آن، ابتکار نسبتاً جدیدی است که به عنوان یکی از اجزاء تربیت شهروندی و برنامه درسی مطالعات جهانی، در کشور انگلستان مطرح شده است [۱۶]. در این مقاله بر آنیم که به بررسی ابعاد مختلف این مفهوم بپردازیم. بنابراین هدف اصلی این پژوهش بررسی و کندوکاو مفهوم تربیت شهروند جهانی است. در راستای این هدف، در پی پاسخ‌گویی به این سؤال هستیم که: آیا تربیت شهروند جهانی موجودیتی واقعی است، یا صرفاً موجودیتی استعاری؟

مبانی و چارچوب نظری

ایده شهروندی جهانی ایده جدیدی نیست. این ایده، همانند جهان وطن‌گرایی^۸، ریشه در تفکرات نظری فیلسوفان دارد [۱۷]. شهروندی جهانی یک ایده قدیمی از تفکر رواقیون^۹ جهان باستان در بین یونانیان و رومیان بوده است. برای مثال آنان به تشویق شهروندان برای انجام کارهایی که سودش به همه‌ی

[۴]. در سال‌های اخیر اندیشه جهانی شدن و آشنایی با فرهنگ‌های جوامع مختلف، اهمیت قابل ملاحظه‌ای در تفکر آموزش و برنامه‌ریزی درسی پیدا کرده است؛ از آن‌جا که در روند جهانی شدن، ارتباطات انسان‌ها در سراسر جهان با یکدیگر گسترش می‌یابد، بنابراین ایجاد تفاهم بین‌المللی و یادگیری با هم زیستن به عنوان یک هدف مهم در آموزش و پرورش ضروری به نظر می‌رسد. یادگیری با هم زیستن نیازمند یک سری پیش‌نیازها برای دانش‌آموزان است. آموختن حس مسئولیت، همکاری با دیگران، شناخت سایر فرهنگ‌ها، احترام قائل شدن و ارزش گذاشتن به انسان‌ها و تمامی موجودات، همه و همه پیش‌نیاز آموختن هم‌زیستی و تفاهم بین‌المللی می‌باشد [۵].

بنابراین جهانی شدن ارتباط نزدیکی با آموزش و پرورش دارد و آموزش و پرورش نیز به شدت تحت تأثیر رویکردهای جهانی قرار دارد و با توجه به اهداف مهم مدارس، که آماده‌سازی کودکان و نوجوانان برای زندگی در جامعه است، انتظار می‌رود با رویکردهای جهانی هم‌سو و هم‌جهت باشد [۶]. در این راستا آموزش و پرورش می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا دیدگاه‌های جهانی و ارزش‌های مورد نیاز برای برابری و عدالت اجتماعی در سراسر جهان را کسب کنند. چرا که تعلیم و تربیت امری ضروری در راستای تغییر چشم‌اندازهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جهان به شمار می‌رود.

به هر حال دانش‌آموزان علاوه بر یادگیری سواد پایه و مهارت‌های ریاضیاتی، باید فرصت‌هایی را در جهت بهبود زندگی خود و کمک به جامعه در اختیار داشته باشند [۷]. در این ارتباط، نظام‌های تربیتی می‌کوشند افراد یا شهروندانی تربیت کنند که به عنوان عضو مفید و مطلوب جامعه، از ابعاد مختلف فکری، علمی، اخلاقی، مذهبی، عاطفی، اجتماعی، سیاسی، و به بیان ساده‌تر به صورت همه جانبه رشد یافته باشد [۸]. بنابراین شهروند^۱ به کسی اطلاق می‌شود که ارزش‌های مورد نظر اجتماع در او درونی شده باشد و رفتارهای او مطابق با نرم جامعه مدنی باشد. امروزه تداوم حیات و پیشرفت جوامع در گرو وجود شهروندانی فعال، مشارکت‌جو، آگاه و کنش‌گر است [۹]. در این ارتباط، اصطلاحی با عنوان "شهروند جهان"^۲ که سقراط آن را در عصر باستان به عنوان یک چشم‌انداز آرمانی در راستای یک حکومت جهانی و یک دموکراسی بین‌المللی، به کار برده است، از طریق جهانی شدن معاصر امکان‌پذیر شده است. شهروند جهانی فردی است که به طور کامل قادر به تعامل سازنده و اثربخش با علم جهانی، کسب و کار، محیط‌های فرهنگی و مدنی می‌باشد، و ضمن احترام به تنوع و تفاوت‌ها در همه‌ی امور از سطح محلی گرفته تا سطح جهانی مشارکت فعال دارد [۱۰].

پیوسته دارد که چالش‌های زیست محیطی و سیاسی اجتماعی از جمله موضوعات مورد بحث آن به شمار می‌رود. شهروندی جهانی به مسائل و موضوعاتی که فراسوی مرزهای کنونی دولت-ملت‌ها است، تأکید دارد، اما در ضمن در چارچوب دولت-ملت‌ها اعمال می‌شود [۲۰]. بنابراین تفاوتی که این دیدگاه با دیدگاه‌های دیگر دارد، آن است که در این رویکرد دولت‌ها علاقه‌مندند تا موضوعات مختلف را با هدف بررسی مسائل و مشکلات جهانی و زیست محیطی با سایر دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی مورد بحث و مذاکره قرار دهند. در این رویکرد ارزش‌ها به شدت مورد توجه بوده و مشخصه اصلی آن به حساب می‌آید. در این ارتباط کنونی معتقد است که ارزش‌های سنتی مرتبط با مفهوم شهروندی افراد جوان را در جوامعشان منتقل بار می‌آورد. بنابراین افراد جوان در این جوامع باید در مدارس آموزش‌های لازم در ارتباط با مفهوم شهروندی جهانی را دریافت کنند. البته باید مد نظر داشت که در این بین تعادلی ایجاد شود چرا که پایبندی بیش از حد به ارزش‌های سنتی منجر به انفعال و البته تأکید بیش از حد به ارزش‌های جهانی و فراموشی ارزش‌های سنتی باعث فراموشی هویت و بیگانگی با آن می‌شود [۲۴].

بر این مبناء، بسیاری از مطالعات نشان داده‌اند که با وجود این که تربیت شهروندی ملی رکن اساسی بسیاری از سیستم‌های آموزشی رسمی است، بسیاری از کشورها در حال حاضر به ترکیب جنبه‌های مختلف تربیت شهروند جهانی با برنامه‌های درسی خود پرداخته‌اند [۲۵، ۱۷]. در جدول زیر تفاوت‌های شهروندی ملی و جهانی بر اساس شاخص‌های مختلف نشان داده شده است:

جدول ۱: مقایسه شهروندی ملی و جهانی [۲۶]

شهروندی ملی	شهروندی جهانی	
اخلاقی	حقوقی/ نهادی	وضعیت
آزاد	محدود	عضویت
جهان	ملت-دولت	واحد اصلی
فراملی	جامعه درون مرزی	موقعیت
جامعه مدنی جهانی	نظام سیاسی ملی	منبع اقدامات
انعطاف پذیر و چندگانه	ثابت (اما مورد بحث)	هویت مدنی

در این راستا، با گذار از یک دیدگاه ملی به جهانی، امروزه گفتمان‌های جدید و مجموعه‌ای از مباحث نظری، عملی و سازمانی به وجود آمده است که تعاریف جدید در ارتباط با شهروندی ارائه می‌دهند. در ادبیات معاصر واژه‌های متفاوت چندی مورد استفاده قرار گرفته است که نشانگر این تغییر می‌باشند: فراملی [۲۷]، پسا ملی [۲۸، ۲۹، ۳۰]، چندگانه [۱۵]

افراد می‌رسید، می‌پرداختند و بر قانون جهانی طبیعت^{۱۰} تأکید داشتند؛ تا جایی که به دنبال تشکیل یک حکومت جهانی و شیوه‌هایی برای اداره جهان نیز بودند [۱۸]. در قرون ۱۷ و ۱۸، علاقه‌مندی به ایده شهروندی جهانی یا جهان وطن‌گرایی، بار دیگر توسط ایمانوئل کانت^{۱۱} (۱۹۸۳) مورد توجه قرار گرفت و با توسعه دولت‌های ملی اروپایی به طور عمده‌ای احیا شد [۱۹].

در این دیدگاه مسائل جهانی و فرآیندهای حکومت در سطحی فراتر از دولت-ملت‌ها مورد تأکید است و فعالیت‌های مربوط به امور مدنی به سطح شخصی یا محلی محدود نشده، بلکه در مقیاس جهانی یا بین‌المللی صورت می‌گیرد. شهروندان هر چند ممکن است در کشور خاصی اقامت داشته باشند، با این حال علاوه بر کشور و ملت خود، عمیقاً به محافظت و مراقبت از جهان پایبندند. به هر حال آموزش برای شهروندی جهانی و یا آگاهی‌های جهانی به یادگیرندگان کمک می‌کند که افق فکری و هویت بالقوه خود را در ارتباط با دیگر افراد با هر نوع تنوع و تفاوتی و در ارتباط با همه موجودات زمین، توسعه دهند [۲۰].

دیل^{۱۲} اظهار می‌کند که دو رویکرد اصلی برای تربیت شهروند جهانی وجود دارد که به وضوح می‌توان اهداف مختلفی را از آن استنباط کرد: ۱. رویکرد شایستگی‌های جهانی با این هدف که دانش‌آموزان را با مهارت‌های لازم برای رقابت در جامعه جهانی مجهز می‌کند؛ ۲. رویکرد آگاهی‌های جهانی با هدف آموزش جهت‌گیری‌های جهانی، همدلی و حساسیت فرهنگی برآمده از ارزش‌ها و پیش‌فرض‌های انسانی. دلیل نشان می‌دهد که معلم‌های مختلف این دو روش را طرق متفاوت استفاده می‌کنند [۱۷]. بدین ترتیب، تربیت شهروند جهانی به طور همزمان در مورد هویت‌های شخصی، محلی، ملی و جهانی آموزش می‌دهد و سطوح مختلف هویت‌ها را تأیید می‌کند. این ارتباط بین مسائل محلی و جهانی، فرصت‌هایی را برای شناسایی مشترکات فرهنگی فراهم می‌کند، و همچنین توسعه مهارت‌ها، دانش و فهم در راستای داشتن نقش فعال در جامعه جهانی را تشویق می‌کند [۲۱].

سازمان‌های اقتصادی بین‌المللی زیادی با هدف ثبات سیستم اقتصاد بین‌الملل بنیاد نهاده شدند؛ هر چند در اثربخشی بسیاری از این سازمان‌ها در ارتباط با رعایت عدالت و انصاف بحث وجود دارد. همچنین بعد از دوران جنگ جهانی دوم همکاری‌های بین‌المللی به وجود آمد که منجر به عقد قراردادهای موافقت‌نامه‌های کلیدی شد که چارچوب قانونی محکمی برای ارزش‌های جهانی از جمله بیانیه حقوق بشر سازمان ملل به شمار می‌آید [۲۲، ۲۳].

بنابراین، تربیت شهروندی جهانی مفهومی مباحثه‌انگیز است، اما با این وجود نشان از اشتراکات انسانی در یک جهان به هم

[۱۸]، چند ملیتی^{۱۶} [۳۱]، چندفرهنگی^{۱۷} [۷، ۳۲]، فراسیاسی^{۱۸} [۳۳، ۳۴] و جهان وطنی [۳۵] شهروندی. در کشورهایی که هویت یک مسئله حساس است و هویت ملی خود را به عنوان یک چالش متبلور می کند، فضا برای ارتقای احساس شهروندی در سطح جهانی می تواند محدود باشد؛ به ویژه در مواردی است که در آن هویت های شهروندی ملی درگیر و یا در معرض خطر هستند. این نگرانی ها اغلب از این اعتقاد ناشی می شود که شهروندی ملی ماده اولیه برای شهروندی جهانی است. در این ارتباط تحقیق و گفتگو می تواند آشتی هویت ها و منافع محلی و جهانی را تسهیل کند [۳۶].

شهروندی جهانی به هر حال واژه ای است که در این ادبیات متغیر شهروندی جایگاه خاصی برای خود پیدا کرده است [۲۵]. یک دیدگاه مشترک از شهروندی جهانی، آن سطح خاصی از شهروندی است که شهروندی ناحیه ای، ایالتی و ملی را به هم پیوند می زند و به موضوعات جهانی از قبیل محیط زیست، صلح، تجارت، گرسنگی، بیماری، و تهدیدات تروریسم نیز علاقه مند است. این دیدگاه از شهروندی جهانی شبیه توصیفی است که اوسلر و وینسنت^{۱۹} (۲۰۰۲) از شخص "جهان وطن"^{۲۰} ارائه می دهند: شخصی با تجارب بین المللی، احترام و بزرگداشت سایر فرهنگ ها و علاقه مند به موضوعات جهانی. نظریه پردازان شهروندی جهانی اعتقاد دارند که شهروندان باید به درک درستی از اتفاقات شهروندی در سطوح چندگانه ایالتی و ملی، محلی، و همچنین در سطوح فرادولتی و فراملی، دست پیدا کنند [۲۳، ۳۵]. به باور استوارت^{۲۱} (۲۰۰۸)، برنامه درسی تربیت شهروند جهانی برنامه ای است که بتواند، شهروندانی مسئول که به تفاوت ها احترام می گذارد، وابستگی و به هم پیوستگی همه ی مردم جهان به یکدیگر را درک می کند و آمادگی دارد که متعهدانه و با حساسیت، بر اساس ملاحظات محلی و جهانی دست به عمل بزند را تربیت کند. شهروندانی که نسبت به موقعیت خود و موضوعات فرهنگی، سیاسی و اجتماعی در سطح جهانی آگاهی دارد و در برابر بقا و پایداری محیط زیست جهانی متعهد هستند [۳۷].

موضوع تربیت شهروند جهانی شامل مؤلفه های مختلفی در راستای مبحث آموزش و یادگیری است. این مؤلفه ها به سه دسته کلی ۱. دانش و فهم^{۲۲}، ۲. مهارت ها^{۲۳}، و ۳. ارزش ها و نگرش ها^{۲۴} تقسیم شده اند. مؤلفه های دانشی تربیت شهروند جهانی شامل برابری و عدالت اجتماعی^{۲۵}، هویت و گوناگونی^{۲۶}، جهانی شدن و وابستگی متقابل^{۲۷}، توسعه پایدار^{۲۸}، صلح و مناقشه^{۲۹}، حقوق بشر^{۳۰} و قدرت و حکومت^{۳۱} می باشند. مؤلفه های مهارتی شامل تفکر انتقادی و خلاق^{۳۲}، همدلی^{۳۳}، خودآگاهی و اندیشه^{۳۴}، ارتباطات^{۳۵}، همکاری و حل تعارضات^{۳۶}.

توانایی مدیریت پیچیدگی و عدم قطعیت^{۳۷}، و آگاهی و عمل تاملی^{۳۸} می باشند. مؤلفه های ارزشی و نگرشی نیز شامل احساس هویت و عزت نفس^{۳۹}، تعهد به عدالت و برابری اجتماعی^{۴۰}، احترام به افراد و حقوق بشر^{۴۱}، تنوع (گوناگونی) ارزشی^{۴۲}، دلواپسی نسبت به محیط زیست^{۴۳}، مسئولیت پذیری اجتماعی و تعهد به مشارکت^{۴۴} و اعتقاد به توانایی مردم در ایجاد تغییر^{۴۵} می باشد [۳۸]. با توجه به مؤلفه های مذکور می توان گفت که تربیت شهروند جهانی، فراگیران را در توسعه ی دانش، مهارت ها و ارزش های مورد نیاز برای تأمین امنیت عادلانه و سازگار با محیط زیست جهان و چالش های بالقوه ی آن توانا می سازد. همچنین تربیت شهروند جهانی، کودکان و نوجوانان را به مراقبت از سیاره ی زمین و توسعه ی همدلی و همچنین داشتن دل مشغولی های مداوم در این زمینه تشویق می کند [۱۲].

با این وجود، تناقضاتی در مفهوم تربیت شهروند جهانی وجود دارد که شاید قابل قبول نباشد اما نمی توان آن ها را نادیده گرفت. در حالی که این تناقضات متفاوت هستند همه آن ها به این پرسشی اساسی در ارتباط با نحوه توسعه جهان شمولی (مثلا هویت مشترک جمعی، مشارکت جهانی)، در عین احترام به فردیت (مثلا حقوق فردی، خود توسعه ای) پرداخته اند.

مفهوم تربیت شهروند جهانی: انتقادات و پاسخ ها

شهروندی جهانی مفهومی پر مناقشه، بحث انگیز و بسیار پیچیده است. در این ارتباط نه تنها در ادبیات تعاریف ارائه شده از تربیت شهروند جهانی واریانس متفاوتی وجود دارد، بلکه عده ای نیز اعتقاد دارند که مفهوم شهروند جهانی تا حدودی مشروع به نظر نمی رسد. آن ها اظهار می کنند که "مفاهیم شهروند جهانی در چارچوب فعلی آرمانگرا به نظر می رسد"، و شاید این تا حدودی اغراق آمیز باشد که ما "به جای واقعیت های حال حاضر، نمایشی آرمانی برای آینده ارائه دهیم" [۳۹].

دیویس^{۴۶} (۲۰۰۶) نیز بیان می دارد که "مفهوم شهروندی جهانی حقیقتاً یک استعاره است" و در واقعیت نمی تواند وجود داشته باشد. او توضیح می دهد که "ما نمی توانیم شهروندانی جهانی باشیم چرا که ما هر کدام از یک کشور هستیم" [۱۶]. دیویس و دیگر حامیان این مکتب فکری [۴۰، ۴۱، ۱۸] بیان می دارند که در یک تعریف فنی، شهروندی به معنی وابستگی به یک کشور خاص و وفاداری به حقوق و وظایفی است که ملت به وسیله حکومت تعیین کرده اند؛ و از اینرو "منافع و تعهدات شهروندان به طور جدایی ناپذیری به رابطه شهروند-دولت مرتبط می باشد" [۴۰]. مشابهاً والزر^{۴۷} (۲۰۱۰) و هیملفارب^{۴۸} (۲۰۱۰) از چارچوب موضوعات جهان وطنی و مقوله شهروندی جهانی انتقاد کرده اند. ادعای اصلی آن ها این است که مفهوم شهروندی تنها در

در سال ۲۰۰۵، شورای آمریکایی آموزش، با پشتیبانی از بنیاد فورد، پروژه‌های برنامه درسی به نام "یادگیری جهانی برای همه" را آغاز نمودند؛ که در آن یادگیری جهانی به عنوان دانش، مهارت و نگرشی که دانش‌آموزان از طریق تجارب مختلفی که آن‌ها را قادر به درک فرهنگ‌ها و رویدادهای جهان می‌کند، همچنین قدردانی از زندگی خودشان و تحلیل سیستم‌های جهانی، درک تفاوت‌های فرهنگی، و به کارگیری این دانش و ادراک در زندگی خودشان به عنوان شهروندان، تعریف شد [۴۸]. این تعریف که عموماً به عنوان مدل "صلاحیت" شناخته شده است بر سه نتیجه کلیدی یادگیری در تربیت شهروند جهانی،

یعنی دانش، مهارت و ارزش‌ها تأکید می‌کند [۴۸] در حقیقت می‌توان گفت: تربیت شهروند جهانی، کسب دانش، نگرش و مهارت‌هایی است که شهروندانی آگاه، منتقد، فعال و مسئولیت‌پذیر در مورد مسائل محلی، ملی و جهانی را پرورش دهد. شهروندان هر جامعه نیازمند دانش، نگرش‌ها و مهارت‌هایی هستند که آن‌ها را قادر سازد به عنوان یک عضو جامعه‌ی جهانی در عرصه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی حضوری فعال داشته باشند. بنابراین باید شهروندانی تربیت شوند که متناسب با الزامات عصر جهانی شدن باشند [۴۹]. همچنین پرورش شهروند جهانی بدان معناست که مریبان ملزمد که دانش‌آموزان را برای تفکر و عمل در راستای رسیدگی به چالش‌های جهانی و توسعه راه‌حل‌های آن، تشویق کنند [۷]. تربیت شهروندی باید به افراد کمک کند تا شناخت شفاف و درستی از نقش خود در سطح ملی و جامعه‌ی جهانی به دست آورند و درک کنند که چگونه زندگی آن‌ها در جامعه‌ی خود، زندگی ملل دیگر را تحت تأثیر قرار می‌دهد و چگونه رویدادهای جهانی می‌تواند زندگی روزمره‌ی آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد. شعار آشنای "محلی عمل کنید، جهانی فکر کنید"، تلاش برای غلبه بر مسائل موجود در مورد درک ماهیت تربیت شهروند جهانی است. تربیت شهروند جهانی برای صلح باید آموزشی در سطح عالی باشد که نه فقط یک چند فرهنگی سطحی، بلکه مهربانی نسبت به یکدیگر را نیز تشویق کند [۴۹].

همچنین شهروندی جهانی به عنوان شناخت رابطه‌مندی درون جهانی و پیوند مشترک میان موجودات انسانی (و با محیط زیست‌شان) تعریف شده [۴۵]؛ که در این رابطه کالبرگ^{۵۱} نیز توضیح می‌دهد که شهروندی جهانی می‌تواند نقش مهمی در ایجاد یک جامعه صلح محور ایجاد کند [۴۵].

بنابراین در این برهه از زمان، ما باید بتوانیم دانش، اطلاعات، مهارت‌ها و نگرش‌های یکسان و هماهنگی را به وجود بیاوریم تا بر اساس آن‌ها، توانایی رویارویی با وضعیت و شرایط جدید را به دست آوریم؛ چرا که جهان ما هر روز کوچک‌تر و کوچک‌تر

چارچوب دولت قابل لمس است، و از آن‌جا که هیچ جهان-دولتی وجود ندارد، مفهوم شهروند جهانی بی‌معنی و نامفهوم به نظر می‌رسد. در ادامه این نظرات، سایر محققان نیز استدلال کرده‌اند که وجود شهروندی جهانی نیازمند نوعی از دولت جهانی و یا حکومت جهانی می‌باشد [۴۲].

پاسخ اولیه به این انتقادات این بوده است که، استدلال جهان وطنی به این معنا نیست که ما کل دنیا را بر اساس یک مدل همگن و جهانی از مدرنیته غربی استوار سازیم [۴۳] و یا به دنبال درک کلی و جهانی طیف گسترده‌ای از موضوعات اخلاقی خاص باشیم [۴۴]. در عوض جهان وطن‌گرایی باید شامل ارتقاء چارچوب‌های هنجاری جهت رفع مشکلات جهانی باشد و این در حالی است که تفاوت‌های فرهنگی مشخصی نیز وجود دارد. بک و گراند^{۴۹} (۲۰۱۰) و کانی^{۵۰} (۲۰۰۰)، استدلال کرده‌اند که وظایف جهان وطنی و احترام به تنوعات فرهنگی حقایقی همساز و الزام‌آور به شمار می‌روند. همچنین شهروندی جهانی اکثراً با درک و فهمی از تنوع فرهنگی عجین است [۵، ۴۵]. آگاهی از دیگر فرهنگ‌ها، و در بسیاری از جهات، مشارکت در تبادلات چند فرهنگی یکی از مشخصه‌های اصلی شهروند جهانی است [۴۵].

امروزه کاربرد این مفهوم برای اشاره به واقعیت‌های موجود عصر حاضر در سطح محلی، ملی و بین‌المللی در ادبیات مربوط به شهروندی به وفور یافت می‌شود و اگر چه در مورد معنای آن اتفاق نظر وجود ندارد، اما به طور کلی چارچوب مفهومی فراتر از محدوده‌ی محلی و ملی را در جهت غلبه بر موانع موجود در مسیر تنوع‌ها و تفاوت‌های قومی، مذهبی و نژادی فراهم می‌آورد. "ویژگی عام شهروندی جهانی شمولیت و در بر گیرندگی آن، فارغ از هر نوع تفاوتی است" [۴۶].

بنابراین شهروند جهانی، مفهومی بیش از دانش صرف درباره‌ی ملت‌ها و فرهنگ‌های دیگر است و همه‌ی سطوح زندگی افراد، خانواده، دوستان، جامعه، ملت، جهان و دنیای بوم‌شناسانه شامل همه‌ی موجودات زنده را تحت تأثیر قرار می‌دهد. سبک زندگی مروج شهروند جهانی به منظور موفقیت، هم در سطح کوچک و هم در سطح وسیع تجلی می‌یابد و در آن‌جا تفاوتی بین آن‌چه می‌گوییم، باور داریم یا انجام می‌دهیم در یک سطح و بین آن‌چه باور داریم و انجام می‌دهیم در سطوح دیگر، وجود ندارد. "افراد باید ارزش‌ها و مهارت‌های همسانی همچون نوع‌دوستی، ژرف‌نگری، خدمت‌محوری، ابراز بیان، گوش دادن و اعتقاد و باور را در خود نهادینه کنند. همچنین در آن‌جا باید تعهد جهانی و همگانی برای پذیرش عمومی حاصل شود، که هر کدام به شکل فرآیند و پیگرد (نه یک پایان) هستند" [۴۷].

بحث و نتیجه گیری

امروزه استفاده‌ی ناعادلانه از منابع جهانی و شکاف بین فقرا و ثروتمندان گسترده‌تر شده و منجر به فقر و محرومیت میلیون‌ها شهروند، از حقوق اساسی خود شده است. تربیت، ابزار قدرتمندی برای ایجاد تغییر در جهان است زیرا عالمان فردا، کودکان، نوجوانان و جوانان کنونی هستند که تحت تعلیم و تربیت قرار می‌گیرند. در بستر قرن بیست و یکم، زندگی جهانی قسمتی از زندگی ماست؛ ما با دیگران در هر زمینه‌ای ارتباط داریم. از بعد اجتماعی، از طریق رسانه‌ها و ارتباطات سیار؛ از بعد زیست محیطی، از طریق مشارکت در یک سیاره؛ از بعد فرهنگی، از طریق جنبش‌های مردمی؛ و از بعد سیاسی نیز از طریق روابط بین‌المللی و ضوابط قانونی-انضباطی بین‌المللی با شهروندان جامعه جهانی در ارتباط هستیم؛ از این رو تربیت شهروند جهانی حائز اهمیت است [۵۱]. همچنین به دلیل افزایش وابستگی انسان‌ها به یکدیگر در دنیای کنونی، تربیت شهروندی جهانی مبدل به نوعی دل مشغولی تمام عیار در آموزش و پرورش کشورها شده است. شهروندان در کشورهای مختلف به دلیل مسائل مختلف اقتصادی، سیاسی، تکنولوژیکی و بوم‌شناختی با شهروندان سایر ملل در ارتباط مداوم‌اند. از همین رو باید برنامه‌های درسی مدارس فرصت‌هایی را فراهم کنند تا دانش‌آموزان بتوانند شناخت بهتری از مردمان و فرهنگ سایر کشورها به دست آورند. بنابراین آموزش و پرورش کلید افزایش تفاهم بین ملت‌هاست [۵۲].

در این ارتباط باید در نظر داشت، دانش‌آموزان در دنیایی زندگی می‌کنند که در آن روندهای اقتصادی، سیاسی، تحولات جدید علم و فناوری، بهداشت و مسائل امنیتی و مهارت‌های زندگی، به طور فزاینده‌ای به سمت جهانی شدن پیش می‌روند. یکی از اهداف آموزش و پرورش باید ترویج نگرش‌هایی باشد که نه تنها منعکس‌کننده بردباری و احترام نسبت به جهانی شدن و روندهای آن باشد بلکه باید بازتابی از دانش و درک؛ و توانایی برقراری ارتباط و کار با مردم از سایر کشورها و فرهنگ‌ها باشد [۵۳].

پس باید توجه داشته باشیم که امروزه در اغلب کشورهای جهان و حتی کشورهای توسعه یافته، میلیون‌ها نفر از گرسنگی، بی‌خانمانی، مسائل بهداشتی و غیره رنج می‌برند. جنگ، تهاجم و تجاوز، جان میلیون‌ها نفر را در سراسر جهان تهدید می‌کند؛ تغییرات جهانی ایجاد شده در نتیجه‌ی گرم شدن کره‌ی زمین، دفع میلیون‌ها تن مواد زائد خطرناک تولید شده توسط کشورهای صنعتی و به کارگیری بیش از سه میلیون پوند از سموم دفع آفات و آفت‌کش‌ها، منجر به مرگ و آسیب به حیات وحش و موجودات آبی شده است. این‌ها همگی زنگ خطرهای جدی

می‌شود؛ این خاصیت عصر تکنولوژی و ارتباطات الکترونیک است. به طوری که می‌توان گفت، تکنولوژی‌های جدید و پیشرفت‌های الکترونیک، باعث حذف بسیاری از مرزها، از جمله مرزهای جغرافیایی، اقتصادی و فرهنگی شده‌اند؛ این بدان معنی است که ما وارد دنیایی شده‌ایم که از خیلی از جهات رو به یکپارچگی نهاده و ما باید قادر باشیم برای ادامه حیات در این دنیای یکپارچه و البته متلون، خود را با شرایط موجود سازگار کنیم [۹].

یک مبحث دیگر، بحث همبستگی جهانی در مقابل رقابت جهانی^{۵۲} است. در این ارتباط یکی از تنش‌های موجود این است که چطور از طریق آموزش به افراد می‌توانیم همبستگی در سطح جهانی ایجاد کنیم؛ افرادی که حتی در مکان‌های متفاوت و با ملیت یکسان به رقابت با یکدیگر می‌پردازند. در این راستا برخی معتقدند که همبستگی و رقابت در اصل مخالف هم هستند و برنامه‌های آموزشی و درسی به جای تربیت سرمایه اجتماعی برای موفقیت متقابل، به طور سنتی به ایجاد سرمایه‌های انسانی در سطح فردی برای شرکت در بازار کار و جامعه می‌پردازند. در این ارتباط دیدگاه جایگزین این است که تربیت شهروند جهانی به رقابت و همبستگی به عنوان عناصر حیاتی این نوع از تربیت نگاه ویژه ای دارد. طرفداران این دیدگاه استدلال می‌کنند که اگر رقابت به عنوان یک ویژگی شهروندی جهانی تشویق شود، الهام بخش نوآوری و خلاقیت خواهد شد و شهروندان را به جستجو راه حل‌هایی برای چالش‌های متقابل دنیای کنونی ما هدایت می‌کند. این دیدگاه جدیدی از رقابت است که باعث تقویت ظرفیت یادگیرندگان برای زیستن، پیشرفت و بهبود جهان ما می‌شود. پس تربیت شهروندی جهانی می‌کوشد تا شهروندان سه ویژگی را کسب کنند: رقابتی که بر می‌انگیزاند، همکاری که تقویت می‌کند، و همبستگی که متحد می‌کند؛ پس اگر شهروندان جهانی این سه ویژگی و این سه ارزش را به دست آوردند و آن‌ها را در سطح فردی جمع کردند، تحصیلات شهروندی جهانی خواهند داشت [۵۰].

خلاصه‌ی مفهوم‌پردازی شهروند جهانی اشاره دارد به این‌که معمولاً این موضوع به مثابه جهت‌گیری در راستای تقدیر از ارتباطات متقابل افراد انسانی، احترام به تنوع فرهنگی و حقوق بشر، تعهد به عدالت اجتماعی جهانی، حساسیت به درد و رنج مردم در هر سوی جهان، توانایی دیدن جهان از دریچه نگاه دیگران، و احساس وظیفه در جهت قبول مسئولیت اعمال خودمان و نیز در ارتباط با دیگران، در نظر گرفته شده است [۴۵].

در این جهان جدید و متغیر را بر عهده دارد و معلمان و آموزشگران نیز باید سعی کنند تا کودکان را به عنوان شهروندان جهانی تربیت کنند. زیرا این تحولات قابل توجه، نگرانی‌های زیادی در مورد از بین بردن محیط زیست، ترس از رشد تفاوت‌های فرهنگی، چالش‌ها و فرصت‌ها برای کامیابی در اقتصاد جهانی را به وجود آورده‌اند؛ و ما وظیفه داریم در راستای آماده‌سازی کودکانمان به عنوان شهروندان این جامعه در حال تغییر تلاش کنیم.

در این ارتباط، در سند "تربیت شهروند جهانی: چشم‌انداز در حال ظهور"^{۵۳} (۲۰۱۳)، یونسکو دلایل اجرای تربیت شهروندی جهانی در کشورهای مختلف را تشریح کرده است [۵۷]. علاوه بر این مورد و موارد مذکور، اسناد چشم‌اندازی موجود در داخل و خارج کشور، از جمله سند ۲۰۳۰، سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی، نقشه جامع علمی کشور و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نیز با توجه به بیانیه‌ها و اهدافی که در آن‌ها ذکر شده است؛ از جمله تعامل سازنده و مؤثر با جهان؛ به نوعی بر اهمیت تعاملات جهانی که لازمه آن وجود شهروندانی جهانی است، تأکید کرده‌اند. در رابطه با این و برای نمونه، به بندهایی از سند تحول بنیادین آموزش و پرورش که حاوی رویکردهای جهان‌نگر می‌باشند، اشاره می‌کنیم که می‌تواند نمونه‌هایی از لزوم تربیت شهروند جهانی در داخل کشور باشد:

- تکوین و تعالی جنبه‌های انسانی هویت دانش‌آموزان برای تقویت روابط حق محور، عدالت گستر و مهرورزانه با همه انسان‌ها در سراسر جهان (بیانیه ارزش‌ها)
- ارج نهادن به دست آوردهای علمی و تجربه‌های بشری در چارچوب نظام معیار اسلامی و بستر سازی برای دست یابی به مرجعیت علمی جهان (بیانیه ارزش‌ها)
- رعایت حقوق و مسئولیت‌های اجتماعی، بهداشتی و زیست محیطی (اهداف کلان)
- کسب موقعیت نخست تربیتی در منطقه و جهان اسلام و ارتقای فزاینده جایگاه تعلیم و تربیت ایران در سطح جهانی (اهداف کلان)
- توسعه ظرفیت‌ها و توانمندی‌های آموزش و پرورش برای حضور فعال و سازنده، در صحنه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای (راهبردهای کلان)
- حفظ و تعالی میراث فرهنگی، تمدنی و هنری در سطح ملی و جهانی بر اساس نظام معیار اسلامی (هدف‌های عملیاتی و راهکارها)
- ارائه آموزش زبان‌های خارجی در چارچوب بخش انتخابی (نیمه تجویزی) برنامه درسی (هدف‌های عملیاتی و راهکارها)

هستند که رفع آن‌ها اهمیت و تلاش جهانی را می‌طلبد [۵۴]. علاوه بر موارد یاد شده، باید شیوع جرائم بین‌المللی، تروریسم، ایدز، تجارت داروهای غیرمجاز، تخریب خاک، ویرانی زیستگاه‌ها، از بین رفتن برخی از گونه‌های جانوری و گیاهی، بیابان‌زایی و تخریب جنگل‌ها را نیز افزود. مسائل یاد شده، حاکی از آن است که این مشکلات ورای مرزهای ملی هستند و از این بعد است که ضرورت شهروندی جهانی مطرح می‌شود. تربیت شهروندی جهانی به فراگیران کمک می‌کند که مسائل اطراف خود را با دید وسیع‌تری بنگرند، از نظر اجتماعی شهروندان جهانی مسئولیت‌پذیری باشند و درباره‌ی مسائل جهانی مانند توسعه‌ی پایدار و تجارت بین‌المللی بیندیشند. تربیت شهروندی در جهان کنونی، می‌طلبد که فراگیران، دانش، فهم و مهارت مورد نیاز را برای ایفای نقش مؤثر خود در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی را کسب کنند و از فرصت‌ها و تهدیدهایی که آن‌ها را در سطوح مختلف زندگی در بر گرفته، آگاه شوند [۵۵]. بنابراین می‌توان گفت، تربیت شهروندی مطلوب در عصر جهانی شدن، تربیتی است که در عین این‌که افراد را مفتخر به ملیت و ارزش‌های فرهنگ بومی می‌کند، افراد جامعه را به صورت اعضای مطمئن جامعه‌ی بین‌المللی تربیت می‌کند. برای این کار آموزش و پرورش باید روحیه‌ی تحمل، تفاهم و احترام به تفاوت فرهنگ‌ها را در دانش‌آموزان ایجاد و تقویت کند [۵۶].

با این تفاسیر و با توجه به اینکه تربیت شهروندی جهانی به مسائل و چالش‌های جهانی مربوط می‌شود، مردم تمایل دارند این آموزش را عمدتاً برای دانش‌آموزان بالغ در سطوح پس از ابتدایی تدارک ببینند. در صورتی که این مورد کاملاً اشتباه است. بعد چالش برانگیز در میان سه بعد تربیت شهروندی جهانی، بعد اجتماعی-روانی است که با شکل‌گیری نگرش‌ها و ارزش‌ها ارتباط دارد. اطلاعات و دانش را می‌توان از طریق یادگیری کلاس درس بدست آورد، اما ارزش‌ها، سیستم‌های باور و نگرش‌ها، از طریق تجارب انباشته شده و در فرایندهای اجتماعی شدن شکل می‌گیرند. آن‌ها از طریق فرآیند توسعه یادگیرندگان به جای فرایند تحصیل به دست می‌آیند. به همین ترتیب، دوران کودکی بهترین زمان برای شروع تربیت شهروندی جهانی است، زیرا که آن‌ها با ذهنیت درستی آموزش‌های شهروندی جهانی را خواهند آموخت [۵۰].

نهایتاً ما باید به دنبال گسترش آگاهی و صلاحیت دانش‌آموزان برای زندگی در یک جامعه جهانی باشیم، چرا که فرایندی به نام جهانی شدن که اکنون با آن رو به رو هستیم بسیاری از ساختارهای اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی را تغییر داده است. این تغییرات مشکلات مهم و قابل توجهی را ایجاد کرده‌اند؛ در این رابطه آموزش و پرورش وظیفه آمادگی کودکان

21. Stewart	استوارت
22. Knowledge and Understanding	دانش و فهم
23. Skills	مهارت‌ها
24. Values and Attitudes	ارزشها و نگرش‌ها
25. Social Justice and Equity	عدالت اجتماعی
26. Identity and Diversity	هویت و گوناگونی
27. Globalizations and Interdependence	جهانی شدن و وابستگی متقابل
28. Sustainable Development	توسعه پایدار
29. Peace and Conflict	صلح و مناقشه
30. Human Rights	حقوق بشر
31. Power and Governance	قدرت و حکومت
32. Critical and Creative Thinking	تفکر انتقادی و خلاق
33. Empathy	همدلی
34. Self-Awareness and Reflection	خودآگاهی و اندیشه
35. Communication	ارتباطات
36. Cooperation and Conflict Resolution	همکاری و حل تعارضات
37. Ability to Manage Complexity and Uncertainty	توانایی مدیریت پیچیدگی و عدم قطعیت
38. Informed and Reflective Action	آگاهی و عمل تاملی
39. Sense of Identify and Self-Esteem	احساس هویت و عزت نفس
40. Commitment to Social Justice and Equity	تعهد به عدالت و برابری اجتماعی
41. Respect for People and Human Rights	احترام به افراد و حقوق بشر
42. Value Diversity	تنوع (گوناگونی) ارزشی
43. Concern for the Environment	دلواپسی نسبت به محیط زیست
44. Social Responsibility & Commitment to Participation and Inclusion	مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تعهد به مشارکت
45. Belief that People Can Bring about Change	اعتقاد به توانایی مردم در ایجاد تغییر
46. Davies	دیویس
47. Walzer	مشابها والزر
48. Himmelfarb	هیملفارب
49. Beck & Grande,	بک و گراند
50. Caney	کانی
51. kalberg	کالبرگ

• برخوردار از روحیه مسئولیت‌پذیری و تعالی‌خواهی و برخوردار از مهارت‌های ارتباطی در حیات خانوادگی و اجتماعی در سطوح محلی تا جهانی (هدف‌های عملیاتی و راهکارها)؛ [۵۸].

با توجه به آن‌چه که بیان شد می‌توان اظهار کرد که توجه به شهروندی جهانی و آموزش مؤلفه‌های آن برای شهروندان هر کشور بسیار با اهمیت و ضروری است. زیرا جهانی شدن پدیده‌ای است محتمل، و هیچ کشوری نمی‌تواند از آن اجتناب کند. بر این اساس همه جوامع ناگزیرند که افراد خود را برای حضور در گستره جهانی آماده کنند. کشور ما نیز از آن‌جا که در عرصه جهانی دارای فعالیت‌های زیادی بوده و با توجه به چشم‌اندازهای موجود در اسناد ملی، در آینده این فعالیت‌ها گسترده‌تر نیز خواهند شد، نیازمند این است که شهروندان خود را برای ورود به عرصه‌های جهانی آماده و مهیا کند. از آن‌جا که تربیت شهروند جهانی مقوله‌ای آموزشی است، مدارس کشور ما بخصوص مدارس ابتدایی، می‌توانند در این زمینه پیشرو باشند. البته باید در نظر داشت که هر چند تربیت شهروند جهانی می‌تواند در خارج از مدرسه و از طرق دیگری نیز صورت پذیرد، ولی این امر از طریق آموزش رسمی و مدرسه‌ای می‌تواند نظم و ساختار بهتری پیدا کند و مفیدتر باشد.

واژه نامه

1. Citizen	شهروند
2. Global Citizen	شهروند جهان
3. Noddings	نودینگز
4. Oxfam	آکسفام
5. Chen	چن
6. Brunell	برونل
7. Brigham	بریگهام
8. Cosmopolitanism	وطن‌گرایی
9. Stoics	رواقیون
10. Common Good	قانون جهانی طبیعت
11. Immanuel Kant	ایمانوئل کانت
12. Dill	دیل
13. Transnational	فراملی
14. Post-National	پسا ملی
15. Multiple	چندگانه
16. Multinational	چند ملیتی
17. Multicultural	چندفرهنگی
18. Trans-Political	فراسیاسی
19. Osler and Vincent	اوسلر و وینسنت
20. Cosmopolitan	جهان وطن

- dx.doi.org/ 10.1080/ 00094056. 2016. 1180892
- [8] Collins M. *Global Citizenship for Young Children*. London, SAGE Publications Ltd. 2008.
- [9] Lombardo TJ. Making Urban Citizens: Civility and Civic Virtue in the Modern Metropolis. *Journal of Urban History*, 2015; 41(1), 143–151. Available online at: <https://doi.org/10.1177/0096144214551722>
- [10] Tye KA. Global Education: a worldwide movement: An Update. *Policy Futures in Education*, 2014; 12(7), 855-871. Available online at: <https://doi.org/10.2304/pfie.2014.12.7.855>
- [11] Rapoport A. A forgotten concept: Global citizenship education and state social studies standards. *The Journal of Social Studies Research*, 2009; 33(1), 91-112. Available online at: <https://eric.ed.gov/?id=EJ838655>
- [12] Oxfam. *Education for Global Citizenship: A guide for schools*. 2015. Retrieved from: <http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>
- [13] Chen S. *Developing Global Citizenship: the Effect of Studying Abroad*. Osaka University, Japan. 2006.
- [14] Brunell LA. Building global citizenship: Engaging global issues, practicing civic skills. *Journal of Political Science Education*, 2003; 9(1), 16–33. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/15512169.2013.747833>
- [15] Brigham M. Creating a Global Citizen and Assessing Outcomes. *Jgcee: Journal of Global Citizenship & equity Education*, 2011; 1(1), 15-43. Accessible Online at: <http://journals.sfu.ca/jgcee/index.php/jgcee/article/viewFile/27/10>
- [16] Davies L. Global citizenship: Abstraction or framework for action? *Educational Review*, 2006; 58(1), 5-25. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/00131910500352523>
- [17] Goren H, Yemini M. Global citizenship education in context: teacher perceptions at an international school and a local Israeli school. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 2015; 46(5), 832-853. Available online at:
52. Global solidarity versus global competition رقابت جهانی
53. Global Citizenship Education: An Emerging چشم‌انداز در حال ظهور
- فهرست منابع**
- [1] Samuel FA. Tagore's vision of international education: Relevance and implications for today. *The Educational Forum*, 2010; 74(4), 347-356. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/00131725.2010.507103>
- [2] Mundy K, Manion C, Masseman V, Haggerty M. Charting global education in Canada's elementary schools: Provincial, district and school level perspective. 2007. Retrieved from UNICEF Canada website: http://globalclassroom.unicef.ca/pdf/Charting_Global_Education_in_Elementary_Schools.pdf
- [3] Choo SS. Citizenship education in Asia. *Asia Pacific Journal of Education*. 2015; 35(2), 149–152. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/02188791.2015.1048764>
- [4] Maringe F. The meanings of globalization and internationalization in HE: Findings from a world survey. In F. Maringe & N. Foskett (Eds.), *Globalization and internationalization in higher education: Theoretical, strategic and management perspectives* (pp. 17-34). London: Continuum International Publishing. 2010.
- [5] Nussbaum M. Patriotism and Cosmopolitanism. In J. Cohen (Ed.), *for love of country*. Boston: Beacon. 2002; 2-17.
- [6] Makule AO. *Globalization and Education: The Changing of School Leadership Role in the Provision of Primary Education in Tanzania. A thesis submitted for the degree of Master of Philosophy*, Institute for Educational Research, University of Oslo. 2008.
- [7] Bennett LB, Aguayo RS., Field Sh. L. At Home in the World: Supporting Children in Human Rights, Global Citizenship, and Digital Citizenship. *Childhood Education*, 2016; 92(3), 189-199. Available online at: <http://>

- Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/01411920902989219>
- [27] Balibar E. *We, the People of Europe? Reflections on Transnational Citizenship*. Princeton, NJ: Princeton University Press. 2004.
- [28] Sassen S. Towards post-national and denationalized citizenship. In E. F. Isin & B. S. Turner (Eds.), *Handbook of citizenship studies*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications Inc. 2002; 277-291.
- [29] Soysal Y. *Limits of citizenship: Migrants and post national membership in Europe*. Chicago, IL: University of Chicago Press. 1994.
- [30] Tambini D. Post-national citizenship. *Ethnic and Racial Studies*, 2001; 24(2), 195-217. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/01419870020023418>
- [31] Harty S, Murphy M. *In defense of multinational citizenship*. Cardiff, UK: University of Wales Press. 2005.
- [32] Kymlicka W. *Multicultural citizenship: A liberal theory of minority rights*. New York, NY: Oxford University Press. 1995.
- [33] Stoker G, Mason A, McGrew A, Armstrong C, Owen D, Smith G, McGhee D. *Prospects for citizenship*. New York, NY: Bloomsbury. 2001.
- [34] Owen D. Transnational citizenship and the democratic state: modes of membership and voting rights. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 2011; 14(5): 641-663. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/13698230.2011.617123>
- [35] Osler A, Starkey H. Learning for cosmopolitan citizenship: Theoretical debates and young people's experiences. *Educational Review*, 2003; 55(3), 243-254. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/001319103200118901>
- [36] UNESCO. *Global Citizenship Education: An Emerging Perspective*. Paris, UNESCO. 2013.
- [37] Stewart L. *Global Citizenship and Wilfrid Laurier University*. Laurier Students Public Interest Research Group, Ontario Canada. 2008.
- <http://dx.doi.org/10.1080/03057925.2015.1111752>
- [18] Heater DB. *Citizenship: The civic ideal in world history, politics and education* (3rd Ed.). New York, NY: Palgrave. 2004
- [19] Williams J. The idea of global citizenship. In N. Dower & J. Williams (Eds.), *Global citizenship: A critical introduction*. New York, NY: Routledge. 2002; 11-14.
- [20] Haigh M. Fostering Global Citizenship – tree planting as a connective practice. *Journal of Geography in Higher Education*, 2016; 40(4), 509-530. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/03098265.2016.1150438>
- [21] Marshall H. Developing the Global Gaze in Citizenship Education: Exploring the perspectives of global education NGO workers in England. *International Journal of Citizenship and Teacher Education*, 2015; 1(2): pp.76-91.
- [22] Cogan J, Grossman D, Liu MH. The democratic imagination in a global/local context. *Social Education*, 2000; 64(1): 48-53. Retrieved from: <http://www.eric.ed.gov>
- [23] Heater DB. *World citizenship: Cosmopolitan thinking and its opponents*. London, UK: Continuum. 2002.
- [24] Kennedy KJ, Kuang X, Chow JF. Exploring Asian students' citizenship values and their relationship to civic knowledge and school participation. *Educational Psychology: An International Journal of Experimental Educational Psychology*, 2013; 33(3): 240-261. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/01443410.2013.775003>
- [25] Myers JP. Rethinking the social studies curriculum in the context of globalization: Education for global citizenship in the U.S. *Theory & Research in Social Education*, 2006; 34(3): 370-394. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/00933104.2006.10473313>
- [26] Myers JP. 'To benefit the world by whatever means possible': adolescents' constructed meanings for global citizenship. *British Educational Research Journal*, 2010; 36(3): 483-502.

- Global Citizenship. 2012; 1(2): 1-9. Available online at: <http://digitalcommons.fairfield.edu/jogc/vol1/iss2/1>
- [48] Xing J. Global Citizenship Education in Hong Kong. *International Journal of Information and Education Technology*, 2015; 5(2): 136-139. Available online at: www.ijiet.org/papers/490-S00006.pdf
- [49] Davies L. Global Citizenship Education, *Encyclopedia of Peace Education*. Teachers College, Columbia University. 2008.
- [50] UNESCO. Global citizenship education: Preparing learners for the challenges of the 21st century. 2014. Available online at: <http://en.unesco.org/news/global-citizenship-education-preparing-learners-challenges-twenty-first-century-0>
- [51] Oxfam. Education for global citizenship: A guide for schools. 2006. Retrieved from: http://www.oxfam.org.uk/education/gc/files/education_for_global_citizenship_a_guide_for_schools.pdf
- [52] Smith WC, Fraser P, Chykina V, Ikoma S, Levitan J, Liu J, Mahfouz J. Global citizenship and the importance of education in a globally integrated world. *Globalisation, Societies and Education*, 2016; 14: 1-18. Online at: <http://dx.doi.org/10.1080/14767724.2016.1222896>
- [53] Brunold-Conesa C. International education: The International Baccalaureate, Montessori and global citizenship. *Journal of Research in International Education*, 2010; 9(3): 259-272. Available online at: <https://doi.org/10.1177/1475240910382992>
- [54] Sander H. Multilateralism, regionalism and globalization: the challenges to the world trading system. In H. sander & A. Inotai (Eds), *World trade after the Uruguay round: Prospects and policy for the twenty-first century*. London: Routledge. 1996; 17-36.
- [55] Farmahini Farahani, M. Globalization and Global Citizenship Education. *Proceedings of the First National Conference on Globalization and*
- [38] porsalim, A., arefi, M., Fathi Vajargah, K. (2017). Designing a Model for the Curriculum of Global Citizenship Education in Elementary Schools of Iran's Educational System: A Model based on Grounded Theory. *The Journal of New Thoughts on Education*, 13(3), 7-36. doi: 10.22051/jontoe.2017.14097.1688 [Persian]
- [39] Mayo M, Gaventa J, Rooke A. Learning global citizenship? Exploring connections between the local and the global Education. *Citizenship and Social Justice*, 2009; 4(2): 161-175. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1177/1746197909103935>
- [40] Bowden B. The perils of global citizenship. *Citizenship Studies*, 2003; 7(3): 349-362. Available online at: <https://doi.org/10.1080/136210203022133>
- [41] Miller D. *Citizenship and national identity*. Cambridge, UK: Polity Press. 2000.
- [42] Featherstone M. Cosmo polis. *Theory, Culture & Society*, 2002; 19(1-2), 1-16. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1177/026327640201900112>
- [43] Beck U, Grande E. Varieties of second modernity: the cosmopolitan turn in social and political theory and research. *The British Journal of Sociology*, 2010; 61(3):409-443. Available online at: <https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2010.01320>
- [44] Held D. *Cosmopolitanism: Ideals and realities*. New York, NY: John Wiley & Sons. 2010.
- [45] Sherman P. Preparing social workers for global gaze: locating global citizenship within social work curricula. *Social Work Education*, 2016; 35(6):632-642. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/02615479.2016.1190328>
- [46] Jefferess D. Global citizenship and the cultural politics of benevolence. *Critical Literacy: Theories and Practices*, 2008; 2(1): 27-36. Available online at: <http://criticalliteracy.freehostia.com/index.php?journal=criticalliteracy&page=article&op=view&path%5B%5D=4>
- [47] Smith M. The Levels of Global Citizenship. *Undergraduate Journal of*

- [58] The Document of Fundamental Transformation of Education (Mashhad Document). 2011. Online access to the Higher Education Council website: <http://sce.ir/Portal/Home/Default.aspx> [Persian]
- Education, Tehran: Academic Jihad. 2015. [Persian]
- [56] Dower N. The idea of global citizenship- A sympathetic assessment. *Global Society*, 2000; 14(4): 553–567. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/713669060>
- [57] Pais A, Costa M. An ideology critique of global citizenship Education. *Critical Studies in Education*. 2017. Available online at: <http://dx.doi.org/10.1080/17508487.2017.1318772>